

Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων

2022-2023

Πλάνο Καταγραφής

A. Εισαγωγή:

Σχολική Μονάδα: 3/θ Νηπιαγωγείο Πλαταμώνα
Τίτλος Προγράμματος: «Με τα μάτια των μοντέρνων ζωγράφων»
Θεματικό πεδίο (Αγωγή Υγείας / Περιβαλλοντικής / Πολιτιστικών): Πολιτιστικών Θεμάτων
Υπεύθυνος/οι Εκπαιδευτικός/οι: Οικονόμου Έλλη
Συμμετέχοντες Εκπαιδευτικοί:
Τάξη/τμήμα: Προαιρετικό Ολοήμερο Τμήμα
Αριθμός μαθητών/τριών που συμμετείχαν: 11
Σχολικό Έτος: 2022-2023
Διάρκεια προγράμματος (σε μήνες): Πέντε (5)
Πραγματοποιήθηκε παρουσίαση του προγράμματος: Ναι
Στόχοι: Οι μαθητές/τριες: • Να εξερευνήσουν τον κόσμο της τέχνης, τη ζωή και το έργο μεγάλων ζωγράφων, ορισμένα καλλιτεχνικά κινήματα στη ζωγραφική (<i>πουαντιγισμός, μοντέρνα αφηρημένη τέχνη, ποπ αρτ, εξπρεσσιονισμός και αφηρημένος εξπρεσσιονισμός</i>) και να εξοικειωθούν με νέες ορολογίες.• Να δραστηριοποιηθούν συλλογικά, να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους, να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν. Να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ομαδικότητα και να εξοικειωθούν με την εναλλαγή ρόλων.• Να εκφραστούν με διάφορους μη λεκτικούς τρόπους (π.χ. μέσω της δραματοποίησης ενός πίνακα) και να αναπτύξουν την φαντασία τους.• Να αποκτήσουν θετική εικόνα για την ζωγραφική και γενικά για την τέχνη. Να ανακαλύψουν ότι η τέχνη είναι μέσο έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων. Να αναπτύξουν ενδιαφέρον για την καλλιτεχνική

δημιουργία καθώς και την επιθυμία να συμμετέχουν σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Να μάθουν ότι οι καλλιτεχνικές μορφές πηγάζουν μέσα από την κοινωνία. Να διαπιστώσουν ότι οι πηγές έμπνευσης των ζωγράφων είναι οι ίδιες με τις δικές τους (η φύση και το περιβάλλον, η φαντασία, τα γενικά θέματα και οι ανάγκες της καθημερινής ζωής).

- Να μάθουν να ερευνούν σωστά ένα θέμα και να διαμορφώνουν προσωπικά και αντικειμενικά κριτήρια.
- Να αναπτύξουν και να ενισχύσουν τις δεξιότητες που συμβάλλουν στον οπτικό γραμματισμό (παρατηρητικότητα, φαντασία, προσοχή, μνήμη, δημιουργικότητα).
- Να παρατηρήσουν, να περιγράψουν τα έργα τέχνης και να τα συνδέσουν με το δημιουργό τους. Να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο και να επικοινωνήσουν, καθώς συγκρίνουν μεταξύ τους πίνακες ζωγραφικής του ίδιου ζωγράφου αλλά με διαφορετική θεματολογία, καθώς επίσης και πίνακες ζωγραφικής διαφορετικών ζωγράφων.
- Να συζητήσουν για τη μορφή, τη σύνθεση, το σχέδιο, τα χρώματα και τα σχήματα που υπάρχουν μέσα σ' ένα έργο τέχνης, καθώς και για το θεματικό υλικό και το εκφραστικό περιεχόμενο των έργων (π.χ. πορτρέτα, τοπία κλπ)
- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι καλλιτέχνες παράγουν ιδέες για το έργο τους. Να χρησιμοποιήσουν τις εμπειρίες τους για να παράγουν τις δικές τους ιδέες, που θα εκφράσουν μέσω της δημιουργίας και της τέχνης, δρώντας ομαδοσυνεργατικά ή ατομικά.
- Να γνωρίσουν διάφορες εικαστικές τεχνικές ή να επινοήσουν διάφορες δικές τους τεχνικές και να τις εφαρμόσουν για να σχεδιάσουν (διάφορα είδη γραμμών και περιγραμμάτων), να συνθέσουν (σχήματα, μορφές) και να ζωγραφίσουν.
- Να πειραματιστούν με μια μεγάλη ποικιλία μέσων, υλικών, χρωμάτων και εργαλείων που να μπορούν να χρησιμοποιήσουν.
- Να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία (π.χ. φωτογραφική μηχανή, Η/Υ, Beebot) με ασφάλεια και με τρόπο που εξυπηρετεί τους σκοπούς και τις ανάγκες τους.

Οι γονείς:

- Να εμπλακούν στην όλη διαδικασία (βοηθώντας τα παιδιά στην εξεύρεση υλικού, ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο).

B. Δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος:

1^{ος} μήνας: Νοέμβριος – **Paul Klee (μοντέρνα τέχνη, Μπαουχάους)**

Δραστηριότητες

Τίτλος – Στόχος:

- Γνωριμία με το ζωγράφο Πάουλ Κλέε: η ζωή του, τα έργα του
- Τα βασικά χαρακτηριστικά του Μπαουχάους
- Γεωμετρικά σχήματα στα έργα του Πάουλ Κλέε
- «Ένας πίνακας είναι απλά μια γραμμή που βγήκε για περίπατο»: γραμμές και περιγράμματα
- Ο «ρυθμός» στα έργα του Κλέε

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

- **Εισαγωγή στο Θέμα /Πρώτη γνωριμία με το ζωγράφο Πάουλ Κλέε: η ζωή του, τα έργα του**

- Έρευνα:

α) Αναζήτηση (σε βιβλία και στο διαδίκτυο) πληροφοριών για το ζωγράφο, τη ζωή του, τον τρόπο που ζωγράφιζε και τα έργα του, τις ιδέες και τις απόψεις του. Οργάνωση του ταμπλό της τάξης. Συζήτηση. (Γλώσσα, Περιβάλλον, Πληροφορική & ΤΠΕ)

β) Ο τόπος όπου γεννήθηκε (Μίνχενμπουχζε, Βέρνη, Ελβετία). Πώς είναι σήμερα; Πετώ και ταξιδεύω εικονικά εκεί με τη βοήθεια της φαντασίας μου και του Google Earth. Περιηγούμαι και περπατώ στους δρόμους και στις γειτονιές της Βέρνης με τη βοήθεια του Google Street View. (Γεωγραφία, ΤΠΕ)

- **Τα έργα του Κλέε:**

- Μορφή, σύνθεση, σχέδιο, θεματικό υλικό, εκφραστικό περιεχόμενο, (π.χ. πορτρέτα, τοπία κλπ), χρώματα και σχήματα που υπάρχουν μέσα στα έργα του Κλέε.

Με τη βοήθεια του Διαδικτύου και του βιβλίου της Susanna Partsch "**Κλέε**", είδαμε

πολλά από τα έργα του. Συζητήσαμε για το καθένα από αυτά, είπαμε τι μας αρέσει ή τι δεν μας αρέσει, τι μας φαίνεται ασυνήθιστο ή περίεργο, και τι συναισθήματα μας προκαλεί το καθένα. (Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Ανθρωπογενές Περιβάλλον, Δημιουργία & Έκφραση: Εικαστικά)

- «Ο Μαύρος Πρίγκηπας»:

α) Μελετήσαμε τον πίνακα του Κλέε "Ο Μαύρος Πρίγκηπας", συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του και προσπαθήσαμε να τον αναπαράγουμε με κηρομπογιές, όπως μπορούσε ο καθένας. (Γλώσσα, Εικαστικά)

β) Δραματοποίηση του πίνακα με τη βοήθεια μουσικής. Ανάπτυξη της φαντασίας των νηπίων (πού βρίσκεται ο Μαύρος Πρίγκηπας; Τι λέει/τι κάνει; Ποιους έχει μαζί του; Πού πηγαίνουν;) (Δραματική Τέχνη, Μουσική)

- «Senecio» (Old man/Ηλικιωμένος άνδρας): Μελετήσαμε τον πίνακα, συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του και τον ζωγραφίσαμε με το δικό μας τρόπο, φτιάχνοντας ένα καδράκι. (Γλώσσα, Εικαστικά)

- «Κάστρο και Ήλιος»: Μελετήσαμε τον πίνακα, συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του και έπειτα σε ένα φύλλο εργασίας αναζητήσαμε μέσα στον πίνακα όλα τα τρίγωνα. (Γλώσσα, Μαθηματικά, Εικαστικά)

- «Το Κόκκινο Μπαλόνι»: Μελετήσαμε τον πίνακα, συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του, τα χρώματα, τα σχήματα κ.λ.π. και έπειτα κάναμε ένα φύλλο εργασίας. (Γλώσσα, Μαθηματικά, Εικαστικά)

- «Γάτα και πουλί»: Αφού συζητήσαμε για τον πίνακα και τον μελετήσαμε, δημιουργήσαμε ένα χριστουγεννιάτικο στολίδι – μπάλα για το δέντρο μας.

• **Μπαουχάους: Η σχολή όπου δίδαξε ο Κλέε.**

- Τι ήταν; Τι πίστευαν οι μαθητές και οι δάσκαλοι εκεί για τη δημιουργία; Τι πιστεύουμε εμείς για τη δημιουργία και την τέχνη; Συζήτηση. (Γλώσσα – Προφορική Επικοινωνία & Κριτική Σκέψη)

- Εικαστική κατασκευή με βάση κάποιες από τις αρχές του Μπαουχάους: 1) Απλότητα 2) Γεωμετρικές φόρμες 3) Χρώμα 4) Φαντασία & Δημιουργικότητα. Ενσωμάτωση του λογότυπου της Σχολής Μπαουχάους. (Εικαστικά)

• **Γραμμές και περιγράμματα: «Ένας πίνακας είναι απλά μια γραμμή που βγήκε για περίπατο»:** Προσεγγίζουμε την άποψη του Κλέε και τη συζητάμε. Τι εννοεί; Πώς

μπορεί μια γραμμή να πάει περίπατο σε έναν πίνακα; Δημιουργούμε τα δικά μας έργα με τις δικές μας γραμμές που πηγαίνουν περίπατο. Δοκιμάσαμε στο χαρτί μας: ξεκινήσαμε κάνοντας μια γραμμή μονοκοντυλιά, την οποία "ταξιδέψαμε" πότε από εδώ και πότε από εκεί, άλλοτε πάνω και άλλοτε κάτω. Παρατηρήσαμε πως η γραμμή μας, ταξιδεύοντας, είχε δημιουργήσει στο χαρτί μας διάφορα περίεργα σχήματα. Τα χρωμάτισαμε και φτιάξαμε έτσι εκπληκτικούς πίνακες! (Γλώσσα, Εικαστικά)

• **Τα Γεωμετρικά Σχήματα στα έργα του Πάουλ Κλέε:** Προσέξαμε ότι ο ζωγράφος χρησιμοποιούσε συχνά τα γεωμετρικά σχήματα στα έργα του και αποφασίσαμε να δοκιμάσουμε κι εμείς να ζωγραφίσουμε και γενικά να δημιουργήσουμε, χρησιμοποιώντας σχήματα στα έργα μας. (Μαθηματικά, Εικαστικά).

• **Ο «ρυθμός» στα έργα του Κλέε:** Παρακολουθήσαμε στον υπολογιστή δυο βίντεο για τον Κλέε, και μάθαμε πως μερικά από τα έργα του είχαν "ρυθμό". Δημιουργήσαμε ένα λεκτικό και ηχητικό μοτίβο για να θυμόμαστε το "ρυθμό" ενός συγκεκριμένου έργου του, και με τη βοήθεια του μοτίβου αναπαραστήσαμε το ρυθμό του έργου αυτού στο χαρτί μας. (Μαθηματικά, Εικαστικά, Γλώσσα, ΤΠΕ)

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο που μας βοήθησαν και μας έδωσαν ιδέες:

► Χρωματοϊστορίες Κλέε

(βίντεο): <https://www.youtube.com/watch?v=SIDmwYT1b4o>

► Paul Klee (βίντεο): <https://www.youtube.com/watch?v=CzkwPUR2onk>

► Αναλύοντας τον ιδιοφυή Πάουλ Κλέε:

<https://www.kathimerini.gr/culture/392411/analyontas-ton-idiofyi-paoyl-klee>

► Ζωγραφίζοντας μια πόλη με την τεχνοτροπία του Paul Klee:

<http://tosxolikopareaki.blogspot.com/2012/10/paul-klee.html#axzz3U6SAPSEm>

► Οι αρχές του Bauhaus: <http://graficnotes.blogspot.com/2012/10/bauhaus-1919-1933.html>

Βιβλιογραφία:

ΔΕΠΠΣ – Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Partsch, S. (2005). Κλέε (Πάουλ Κλέε, 1879-1940). Αθήνα: Εκδόσεις Taschen/Γνώση
Φτιάξ' το με τέχνη. Απίθανες εικαστικές εφαρμογές μέσα από αληθινά
αριστουργήματα (2011). Αθήνα: Πατάκης. (Μτφρ. Πιπίνη Α.)

2^{ος} μήνας: Δεκέμβριος – **Andy Warhol (Pop - Art)**

Δραστηριότητες

Τίτλος – Στόχος:

- Γνωριμία με το ζωγράφο Άντι Γουόρχολ: η ζωή του, τα έργα του
- Τα βασικά χαρακτηριστικά της Pop Art
- Πηγές έμπνευσης / θεματολογία έργων του
- Πορτρέτα / προσωπογραφίες

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

• **Εισαγωγή στο Θέμα / Πρώτη γνωριμία με το ζωγράφο Άντι Γουόρχολ: η ζωή του, τα έργα του**

- Έρευνα:

α) Αναζήτηση (σε βιβλία και στο διαδίκτυο) πληροφοριών για το ζωγράφο, τη ζωή του, τον τρόπο που ζωγράφιζε και τα έργα του. Οργάνωση του ταμπλό της τάξης. Συζήτηση. Γραφή του ονόματός του, όπως μπορεί το κάθε παιδί. (Γλώσσα, Περιβάλλον, Πληροφορική & ΤΠΕ)

β) Ο τόπος όπου γεννήθηκε (Πίτσμπουργκ, ΗΠΑ). Πώς είναι σήμερα; Περπατώ στους δρόμους του με τη βοήθεια της φαντασίας μου και του Google Earth και του Street View. (Γεωγραφία, ΤΠΕ)

Ομοιότητες και διαφορές του Πίτσμπουργκ με τον γενέθλιο τόπο του Κλέε που είχαμε επισκεφθεί τον προηγούμενο μήνα μέσω Google Earth / Street View. Τι παρατηρούμε; Συγκρίνουμε και περιγράφουμε (Γλώσσα, Γεωγραφία, ΤΠΕ)

• **Τα έργα του Γουόρχολ, οι πηγές έμπνευσης και η Pop Art:**

- Συζήτηση: Μορφή, σύνθεση, σχέδιο, θεματολογία, εκφραστικό περιεχόμενο, χρώματα και τεχνικές που υπάρχουν μέσα στα έργα του Γουόρχολ.

Με τη βοήθεια του Διαδικτύου και του βιβλίου **Γουόρχολ** (Σειρά: Μεγάλοι Ζωγράφοι), μάθαμε λίγα πράγματα για τη ζωή του ζωγράφου και είδαμε πολλά από τα έργα του. Συζητήσαμε για το καθένα από αυτά, είπαμε τι μας αρέσει ή τι δεν μας

αρέσει, τι μας φαίνεται ασυνήθιστο ή περίεργο, και τι συναισθήματα μας προκαλεί το καθένα. Διαπιστώσαμε ότι οι πηγές έμπνευσης του ζωγράφου είναι οι ίδιες με τις δικές μας: ό,τι μας αρέσει, μας απασχολεί ή βρίσκεται δίπλα μας (η φύση και το περιβάλλον, τα γενικά θέματα και οι ανάγκες της καθημερινής ζωής). (Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Ανθρωπογενές Περιβάλλον, Δημιουργία & Έκφραση: Εικαστικά)

- «Μίκυ Μάους»: Μελετήσαμε τον πίνακα του Γουόρχολ με τον Μίκυ Μάους, συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του και προσπαθήσαμε να τον αναπαράγουμε. Ο καθένας μας ζωγράφισε το δικό του Μίκυ, με σκοπό να τους ενώσουμε όλους μαζί και να δημιουργήσουμε μια ομαδική εργασία που θα έμοιαζε με τον πίνακα του Γουόρχολ. (Γλώσσα, Εικαστικά)

- «Παλάμες – Pop Art»: Με τη βοήθεια του φωτοτυπικού μηχανήματος της τάξης βγάλαμε φωτοτυπίες τις παλάμες μας. Χωρίσαμε σε τέσσερα ορθογώνια κουτάκια ένα χαρτονάκι κάνσον και χρωματίσαμε το κάθε κουτάκι με άλλο χρώμα χρησιμοποιώντας κηρομπογιές. Έπειτα κολλήσαμε τις φωτοτυπημένες παλάμες μας, μία σε κάθε κουτάκι, και δημιουργήσαμε μια ατομική εργασία Pop Art όπως θα έκανε και ο Άντι Γουόρχολ. (Εικαστικά, ΤΠΕ, Μαθηματικά)

- «Λουλούδια»: Μελετήσαμε τον πίνακα του Γουόρχολ «Λουλούδια» (1964), συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του και προσπαθήσαμε να τον αναπαράγουμε με διάφορα υλικά και τεχνικές.

• **Πορτρέτο/Προσωπογραφία:** Συζητήσαμε για τα χαρακτηριστικά του πορτρέτου/προσωπογραφίας και της ολόσωμης απεικόνισης στη ζωγραφική, αλλά και στη φωτογραφία. Εντοπίσαμε τις διαφορές μεταξύ των δύο διαφορετικών απεικονίσεων (πορτρέτου και ολόσωμης). Μάθαμε να τις αναγνωρίζουμε και να τις κατονομάζουμε. (Γλώσσα, Ανθρωπογενές Περιβάλλον, Εικαστικά)

- «Βασίλισσα Ελισάβετ της Αγγλίας»: Μελετήσαμε τον πίνακα. Είναι πορτρέτο ή ολόσωμη απεικόνιση; Προσέξαμε τα πάντα: το φόντο, τα τετράγωνα που έβαλε δίπλα στο κεφάλι της, τις διάφορες γραμμές.

Βγάλαμε κοντινές φωτογραφίες μας (πορτρέτα) με τη βοήθεια της κάμερας του κινητού της νηπιαγωγού και έπειτα τις επιχρωμάτισαμε και τις επεξεργαστήκαμε με διάφορα υλικά και τεχνικές, ώστε το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα να μοιάζει σαν αυτό στη «Βασίλισσα της Αγγλίας» του Γουόρχολ. (Εικαστικά, ΤΠΕ)

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο που μας βοήθησαν στο μάθημα και μας έδωσαν ιδέες:

► Άντυ Γουόρχολ Ξένοι Εικαστικοί http://paidio.blogspot.com/2011/04/blog-post_14.html

► Hartaetoi. Tag Archives: Τα παιδιά ζωγραφίζουν Andy Warhol.

<https://hartaetoi.wordpress.com/tag/%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%AC-%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BD-andy-warhol>

► Ο εφήμερος κόσμος του Αντι Γουόρχολ.

<https://www.kathimerini.gr/culture/354393/o-efimeros-kosmos-toy-anti-goyorchol/>

Βιβλιογραφία:

ΔΕΠΠΣ – Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Φτιάξ' το με τέχνη. Απίθανες εικαστικές εφαρμογές μέσα από αληθινά αριστουργήματα (2011). Αθήνα: Πατάκης. (Μτφρ. Πιπίνη Α.)

Quaranta D. (2006). Γουόρχολ (Σειρά: Μεγάλοι Ζωγράφοι). Αθήνα: Η Καθημερινή.

3^{ος} μήνας: Ιανουάριος – **George - Pierre Seurat (πουαντιγισμός)**

Δραστηριότητες

Τίτλος – Στόχος:

- Γνωριμία με το ζωγράφο Ζωρζ Σερά: η ζωή του, τα έργα του
- Πηγές έμπνευσης / θεματολογία έργων του
- Τα βασικά χαρακτηριστικά του πουαντιγισμού (στιγματογραφία)
- Τα χρώματα - Αναμίξεις χρωμάτων
- Αντιθέσεις: Έγχρωμο / Ασπρόμαυρο
- Εικαστικοί πειραματισμοί με χρώματα, κύκλους και κουκκίδες

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

• **Εισαγωγή στο Θέμα /Πρώτη γνωριμία με το ζωγράφο Ζωρζ Σερά: η ζωή του, τα έργα του**

- Έρευνα:

α) Αναζήτηση (σε βιβλία και στο διαδίκτυο) πληροφοριών για το ζωγράφο, τη ζωή του, τον τρόπο που ζωγράφιζε και τα έργα του. Οργάνωση του ταμπλό της τάξης. Συζήτηση. Γραφή του ονόματός του, όπως μπορεί το κάθε παιδί και διακόσμηση με μικρά χρωματιστά πουά (εισαγωγή στον πουαντιγισμό). (Γλώσσα, Περιβάλλον, Πληροφορική, Εικαστικά & ΤΠΕ)

β) Ο τόπος όπου γεννήθηκε (Παρίσι, Γαλλία). Πώς είναι σήμερα; Περπατώ στους δρόμους του με τη βοήθεια της φαντασίας μου και του Google Earth και του Street View. (Γεωγραφία, ΤΠΕ)

Ομοιότητες και διαφορές του Παρισιού με τους γενέθλιους τόπους του Κλέε και του Γουόρχολ που είχαμε επισκεφθεί τους προηγούμενους μήνες μέσω Google Earth / Street View. Τι παρατηρούμε; Συγκρίνουμε και περιγράφουμε (Γλώσσα, Γεωγραφία, ΤΠΕ)

• **Τα έργα του Σερά, οι πηγές έμπνευσης και ο πουαντιγισμός:**

- Με τη βοήθεια του Διαδικτύου και των βιβλίων: **Seurat (Taschen) / Το θαύμα της ζωγραφικής** (Κ. Κουμουνδουρέα), μάθαμε λίγα πράγματα για τη ζωή του ζωγράφου και είδαμε πολλά από τα έργα του. Συζητήσαμε για το καθένα από αυτά, είπαμε τι μας αρέσει ή τι δεν μας αρέσει, τι μας φαίνεται ασυνήθιστο ή περίεργο, και τι συναισθήματα μας προκαλεί το καθένα. Διαπιστώσαμε ότι οι πηγές έμπνευσης του ζωγράφου είναι οι ίδιες με τις δικές μας: ό,τι μας αρέσει, μας απασχολεί ή βρίσκεται δίπλα μας (η φύση και το περιβάλλον, τα γενικά θέματα και οι ανάγκες της καθημερινής ζωής).

- Συζήτηση: Μορφή, σύνθεση, σχέδιο, θεματολογία, εκφραστικό περιεχόμενο, χρώματα και τεχνικές που υπάρχουν μέσα στα έργα του Σερά.

- **Στιγματογραφία / πουαντιγισμός:** Η ασυνήθιστη μέθοδος με τις κουκκίδες που σκέφτηκε και ακολούθησε στη ζωγραφική του: κοιτάξαμε πρώτα από κοντά τους πίνακές του για να δούμε τις κουκκίδες και τα διαφορετικά χρώματά τους και έπειτα τους κοιτάξαμε από μακριά, παρατηρώντας τον τρόπο που φαινόταν να

ενοποιούνται τα χρώματα.

- Για να μπορέσουμε να καταλάβουμε καλύτερα το "μαγικό" που συνέβαινε στους πίνακες του Σερά με τις κουκκίδες και τα χρώματα (πώς δηλαδή γινόταν και δυο κουκκίδες, η μία δίπλα στην άλλη, που είχαν για παράδειγμα κίτρινο και μπλε χρώμα, από μακριά φαίνονταν σαν να έχουν χρώμα πράσινο), κάναμε **αναμίξεις χρωμάτων** στην παρεούλα.

- **Αντιθέσεις: Έγχρωμο / Ασπρόμαυρο:**

α) Με αφορμή μια παρουσίαση ppt συζητάμε για το «ασπρόμαυρο» και το «χρωματιστό». Ο κόσμος γύρω μας είναι ασπρόμαυρος ή χρωματιστός; Πού συναντάμε γύρω μας το ένα και πού το άλλο; (παρατήρηση χρωμάτων φύσης, χρωμάτων ζώων όπως η ζέβρα, το πάντα κλπ.) Αναφορά στην τέχνη της φωτογραφίας μέσω της ασπρόμαυρης φωτογραφίας και παρατήρηση αντίστοιχων εικόνων.

β) Εικαστική δημιουργία - κολλάζ για την καλύτερη κατανόηση της αντίθεσης μεταξύ του έγχρωμου και του ασπρόμαυρου: κολλάμε το αρχικό γράμμα του ονόματός μας (έγχρωμο) επάνω σε ασπρόμαυρο φόντο (τα παιδιά δημιουργούν το φόντο όπως θέλουν, κάνοντας διακοσμήσεις με μαύρο μαρκαδόρο επάνω σε λευκό κόνσον).

- **Ζωγραφίζω όπως ο Σερά:** Προσπαθήσαμε να ζωγραφίσουμε κι εμείς με την τεχνική του πουαντιγισμού, όπως μας είχε μάθει ο Σερά. Χρησιμοποιήσαμε τέμπρες και μπατονέτες και δουλέψαμε ατομικά και ομαδικά πάνω σε έτοιμα σχήματα, καλύπτοντάς τα ολόκληρα με χρωματιστές κουκκίδες. Ζωγραφίσαμε επίσης ελεύθερα, χρησιμοποιώντας στα έργα μας τις κουκκίδες: χρησιμοποιήσαμε μαρκαδόρους, φελλούς από μπουκάλια, μπατονέτες αλλά και τα δαχτυλάκια μας.

(Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Ανθρωπογενές Περιβάλλον, Δημιουργία & Έκφραση: Εικαστικά)

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο που μας βοήθησαν στο μάθημα και μας έδωσαν ιδέες:

► Ζωρζ Σερά, Βικιπαίδεια:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%96%CF%89%CF%81%CE%B6_%CE%A3%CE%B5%CF%81%CE%B6

[F%81%CE%AC](#)

► Προβολή διαφανειών με έργα του ζωγράφου:

http://taniamanesi-kourou.blogspot.com/2013/09/blog-post_5521.html

► Πουαντιγισμός στο νηπιαγωγείο:

http://tamikiamou.blogspot.com/2012/11/blog-post_21.html

► Πουαντιγισμός: μια ιδιαίτερη τεχνική για ξεχωριστές δημιουργίες:

<https://www.elnplex.com/%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%AF%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE/>

► Περιήγηση στην τέχνη (Εικαστικά Γυμνασίου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο) Κυριακή απόγευμα στο νησί Γκραντ Ζατ: <http://www.pischools.gr/lessons/aesthetics/eikastika/afises/index.php?id=31&v=2>

► *Black and white photography* - εικόνες google

Βιβλιογραφία:

Αγνώστου (1996). *Το θαύμα της ζωγραφικής: Οι διασημότεροι ζωγράφοι από την Αναγέννηση έως τον 20^ο αιώνα: Ρενουάρ, Σερά, Πικάσο, Γκωγκέν, Βαν Γκογκ, Νταλί. Τόμος 1. Εκδόσεις Κ. Κουμουνδουρέα, σελ. 49-88*

ΔΕΠΠΣ – Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Hajo Düchting (2000). *Georges Seurat, 1859-1891: The Master of Pointillism. Taschen Art Album (Paperback)*

Φτιάξ' το με τέχνη. Απίθανες εικαστικές εφαρμογές μέσα από αληθινά αριστουργήματα (2011). Αθήνα: Πατάκης. (Μτφρ. Πιπίνη Α.)

Για να παρατηρήσουμε ασπρόμαυρες φωτογραφίες ξεφυλλίσαμε και το:

Μάνος Κωνσταντίνος, *A Greek Portfolio: Οι άγνωστες φωτογραφίες* (2013), ΤΑ ΝΕΑ

4^{ος} μήνας: Φεβρουάριος – **Wassily Kandinsky (εξπρεσιονισμός, αφηρημένη τέχνη, Μπαουχάους)**

Δραστηριότητες

Τίτλος – Στόχος:

- Τα βασικά χαρακτηριστικά της αφηρημένης τέχνης
- Γνωριμία με το ζωγράφο Βασίλι Καντίνσκι: η ζωή του, τα έργα του
- Περιγραφές, αφηγήσεις, σκέψεις και συναισθήματα
- Μουσικές διαδρομές και δραματοποιήσεις με αφετηρία έργα του Καντίνσκι
- Συνδέσεις και συγκρίσεις με τον Πάουλ Κλέε και το έργο του

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

• **Εισαγωγή στο Θέμα / Πρώτη γνωριμία με το ζωγράφο Βασίλι Καντίνσκι: η ζωή του, τα έργα του.**

- Έρευνα:

α) Αναζήτηση (σε βιβλία και στο διαδίκτυο) πληροφοριών για το ζωγράφο, τη ζωή του, τον τρόπο που ζωγράφιζε και τα έργα του. Οργάνωση του ταμπλό της τάξης. Συζήτηση. (Γλώσσα, Περιβάλλον, Πληροφορική, Εικαστικά & ΤΠΕ)

β) Ο τόπος όπου γεννήθηκε (Μόσχα, Ρωσία). Βλέπω φωτογραφίες από το βιβλίο **Ρωσία/Λευκορωσία/Ουκρανία/Μολδαβία** (Το ΒΗΜΑ). Πώς είναι σήμερα; Περπατώ στους δρόμους της πόλης με τη βοήθεια της φαντασίας μου και του Google Earth και του Street View. (Γεωγραφία, ΤΠΕ)

Ομοιότητες και διαφορές της Μόσχας με τους γενέθλιους τόπους του Κλέε, του Γουόρχολ και του Σερά που είχαμε επισκεφθεί τους προηγούμενους μήνες μέσω Google Earth / Street View. Τι παρατηρούμε; Συγκρίνουμε και περιγράφουμε (Γλώσσα, Γεωγραφία, ΤΠΕ)

γ) Γλωσσικά παιχνίδια με το γράμμα Κ, κ (Λέξεις που ξεκινούν από Κ, κ - Ανασύνθεση λέξεων - Συλλαβισμός): Ανασύνθεση ονόματος του Καντίνσκι στην παρεούλα και σε φύλλο εργασίας / Συλλαβισμός ονόματος του Καντίνσκι στην παρεούλα και σε φύλλο εργασίας. (Γλώσσα)

• **Τα έργα του Καντίνσκι, οι πηγές έμπνευσης και η αφηρημένη τέχνη:**

- Με τη βοήθεια του Διαδικτύου και του βιβλίου **Kandinsky (Taschen)** μάθαμε λίγα πράγματα για τη ζωή του ζωγράφου και είδαμε πολλά από τα έργα του. Συζητήσαμε

για το καθένα από αυτά, είπαμε τι μας αρέσει ή τι δεν μας αρέσει, τι μας φαίνεται ασυνήθιστο ή περίεργο, και τι συναισθήματα μας προκαλεί το καθένα. Διαπιστώσαμε ότι οι πηγές έμπνευσης του ζωγράφου είναι οι ίδιες με τις δικές μας: ό,τι μας αρέσει, μας απασχολεί ή βρίσκεται δίπλα μας (η φύση και το περιβάλλον, τα γενικά θέματα και οι ανάγκες της καθημερινής ζωής).

- Συζήτηση: Μορφή, σύνθεση, σχέδιο, θεματολογία, εκφραστικό περιεχόμενο, χρώματα και τεχνικές που υπάρχουν μέσα στα έργα του Καντίνσκι.

- **Αφηρημένη τέχνη:** Τα βασικά χαρακτηριστικά της αφηρημένης τέχνης και παραδείγματα (αναζήτηση έργων αφηρημένης τέχνης στις εικόνες google, συζήτηση και κριτική θεώρηση).

- «*Τετράγωνο με Ομόκεντρους κύκλους*» (1913). Γνωριμία με το έργο, παρατήρηση, συζήτηση: σύνθεση έργου - επιλογή χρωμάτων – γεωμετρικά σχήματα που υπάρχουν στο έργο (τετράγωνο, κύκλος) – συναισθήματα που μας προκαλεί.

α) Σχεδιάζουμε ελεύθερα σε ένα χαρτί ομόκεντρους κύκλους, χρησιμοποιώντας κηρομπογιές.

β) Κάνουμε ένα δικό μας πίνακα, χρησιμοποιώντας κύκλους ομόκεντρα όπως έκανε ο Καντίνσκι. Τυπώνουμε το περίγραμμα ενός δέντρου που σχεδίασε η νηπιαγωγός (κορμός, κλαδιά) σε A4 και χρωματίζουμε με μαρκαδόρους (τον κορμό και τα κλαδιά) και με νερομπογιές (τον ουρανό και το χορτάρι).

Παίρνουμε χαρτόνια κάνσον σε διάφορα χρώματα και χρησιμοποιούμε κυκλικά αντικείμενα από την τάξη (3 διαφορετικών μεγεθών), για να κάνουμε το περίγραμμά τους. Κόβουμε τους κύκλους, κάνουμε σειροθέτηση (από τον μεγαλύτερο στο μικρότερο και/ή αντίστροφα) και κατόπιν τους κολλάμε ομόκεντρα. Έπειτα τους κολλάμε πάνω στα κλαδιά του δέντρου που είχαμε χρωματίσει, έτσι ώστε να μοιάζει σαν ανθισμένο.

- "Ανοδικός" (Upward, 1929): Παρατήρηση του πίνακα και σχετική συζήτηση (χρώματα, φόντο, αν είναι αφηρημένος ή συγκεκριμένος). Κάποια παιδιά ρώτησαν τι σημαίνει το όνομά του και προσπάθησαν να βρουν το λόγο που ο ζωγράφος ονόμασε έτσι το συγκεκριμένο πίνακα, δίνοντας ο καθένας τις δικές του εξηγήσεις. Κατόπιν προσπαθήσαμε να φτιάξουμε το δικό μας πίνακα χρησιμοποιώντας ένα έτοιμο φύλλο εργασίας.

- Αναπαραγωγή του πίνακα του Καντίνσκι "Διάφοροι Κύκλοι" (ομαδική εργασία).
- Δημιουργία αποκριάτικης μάσκας με θέμα από τα έργα του Καντίνσκι (ομόκεντροι κύκλοι).

- Περιγραφές, αφηγήσεις, σκέψεις και συναισθήματα:

Ζωγραφίζω ελεύθερα το ζωγράφο Καντίνσκι όπως τον φαντάζομαι.

Εξηγώ πώς σκέφτηκα τη ζωγραφιά μου και τι ακριβώς απεικόνισα. Θα ήθελα να είναι φίλος μου ο Καντίνσκι; Γιατί; Τι θα ήθελα να του πω και τι θα ήθελα να κάνουμε μαζί;

- Μουσικές διαδρομές και δραματοποιήσεις με αφητηρία έργα του Καντίνσκι:

α) *Γίνομαι ο ζωγράφος Καντίνσκι. Τι μπορεί να κάνω μέσα στην ημέρα μου; Πώς περνάω την ώρα μου; Πώς μπορεί να νιώθω όταν ζωγραφίζω;*

Αναπαριστώ στην ομάδα διάφορες δραστηριότητες της μέρας του ζωγράφου και διάφορα συναισθήματα με το σώμα μου και με κινήσεις, με τη συνοδεία μουσικής.

β) *Ο Καντίνσκι ζωγραφίζει. Τι είδους μουσική θα ήθελε να ακούει όσο δημιουργεί τον πίνακά του;*

Ψηφοφορία ανάμεσα σε διάφορες μουσικές επιλογές (γρήγορα/αργά/ρυθμικά μουσικά θέματα κ.λ.π.) και επεξεργασία των αποτελεσμάτων στην παρεούλα.

γ) *Κύκλοι που χορεύουν:* ελεύθερες κινήσεις και χορός στο χώρο με τη συνοδεία μουσικής. Μόλις η μουσική σταματά, οι κύκλοι σταματούν και «συνθέτουν» έναν πίνακα.

- Συνδέσεις και συγκρίσεις με τον Πάουλ Κλέε και το έργο του:

Τα Σχήματα στα έργα του Καντίνσκι και του Κλέε: ομοιότητες και διαφορές.

(Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Ανθρωπογενές Περιβάλλον, Δημιουργία & Έκφραση: Εικαστικά, Δραματοποίηση, Μουσική)

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο που μας βοήθησαν στο μάθημα και μας έδωσαν ιδέες:

► Βασίλι Καντίνσκι:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%BB%CE%B9_%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BD%CF%83%CE%BA%CE%B9

► Φύλλα εργασίας:

http://taniamanesi-kourou.blogspot.com/2014/09/blog-post_39.html

► Προσεγγίζοντας τα σχήματα μέσα από έργα του Kandinsky:

<https://blogs.sch.gr/vpliatsika/2012/01/19/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%B5%CE%B3%CE%B3%CE%AF%CE%B6%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%B1-%CF%83%CF%87%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%AD%CF%83%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CE%AD%CF%81/>

► Εμείς και ο Καντίνσκι...:

http://mikroiexerevnites.blogspot.com/2014/10/blog-post_12.html

► Ζωγραφίζοντας τους κύκλους του Βασίλι Καντίνσκι:

http://ebdomonipi.blogspot.com/2013/10/blog-post_18.html

► Έργα αφηρημένης τέχνης - εικόνες google

► Χρόνη Μ. (2011). «Μαθαίνω μέσα από την τέχνη του Καντίνσκι», Εκπαιδευτικό

Σενάριο με τη Χρήση ΤΠΕ:

http://users.sch.gr/stefanski/syneducation/xronimorfw_senario.rar

Βιβλιογραφία:

ΒΗΜΑ Cosmos: Ο Κόσμος που Κληρονομήσαμε: Ρωσία / Λευκορωσία / Ουκρανία / Μολδαβία. Αθήνα, Το ΒΗΜΑ-Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε.

ΔΕΠΠΣ – Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Düchting H. (2012). Kandinsky (Taschen Basic Art Series). Cologne;Germany: Taschen GmbH

Φτιάξ' το με τέχνη. Απίθανες εικαστικές εφαρμογές μέσα από αληθινά αριστουργήματα (2011). Αθήνα: Πατάκης. (Μτφρ. Πιπίνη Α.)

5^{ος} μήνας: Μάρτιος – **Jackson Pollock (αφηρημένος εξπρεσιονισμός)**

Δραστηριότητες

Τίτλος – Στόχος:

- Τα βασικά χαρακτηριστικά του αφηρημένου εξπρεσιονισμού

- Γνωριμία με το ζωγράφο Τζάκσον Πόλοκ: η ζωή του, τα έργα του

- Dripping: Η τεχνική του σταξίματος και εφαρμογές

- Η Beebot συναντά τον Τζάκσον Πόλοκ

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

• **Εισαγωγή στο Θέμα / Πρώτη γνωριμία με το ζωγράφο Τζάκσον Πόλοκ: η ζωή του, τα έργα του.**

- Έρευνα:

α) Αναζήτηση (σε βιβλία και στο διαδίκτυο) πληροφοριών για το ζωγράφο, τη ζωή του, τον τρόπο που ζωγράφιζε και τα έργα του. Οργάνωση του ταμπλό της τάξης.

Συζήτηση. (Γλώσσα, Περιβάλλον, Πληροφορική, Εικαστικά & ΤΠΕ)

β) Ο τόπος όπου έζησε και σπούδασε (Νέα Υόρκη, ΗΠΑ). Πώς είναι σήμερα; Περπατώ στους δρόμους του με τη βοήθεια της φαντασίας μου και του Google Earth και του Street View. (Γεωγραφία, ΤΠΕ)

Ομοιότητες και διαφορές της Νέας Υόρκης με τους γενέθλιους τόπους του Κλέε, του Γουόρχολ, του Σερά και του Καντίνσκι που είχαμε επισκεφθεί τους προηγούμενους μήνες μέσω Google Earth / Street View. Τι παρατηρούμε; Συγκρίνουμε και περιγράφουμε (Γλώσσα, Γεωγραφία, ΤΠΕ)

γ) Γραφή του ονόματός του όπως μπορεί το κάθε παιδί (Γλώσσα)

• **Τα έργα του Πόλοκ και ο αφηρημένος εξπρεσιονισμός:**

- Με τη βοήθεια του Διαδικτύου και του βιβλίου **Πόλοκ** (Taschen) μάθαμε λίγα πράγματα για τη ζωή του ζωγράφου και είδαμε πολλά από τα έργα του. Συζητήσαμε για το καθένα από αυτά, για τις πηγές έμπνευσης τους ζωγράφου, είπαμε τι μας αρέσει ή τι δεν μας αρέσει, τι μας φαίνεται ασυνήθιστο ή περίεργο, και τι συναισθήματα μας προκαλεί το καθένα.

- Συζήτηση: Μορφή, σύνθεση, σχέδιο, θεματολογία, εκφραστικό περιεχόμενο, χρώματα και τεχνικές που υπάρχουν μέσα στα έργα του Πόλοκ.

- **Αφηρημένος εξπρεσιονισμός: Μα τι είναι πάλι αυτό;** Συζήτηση για τα βασικά χαρακτηριστικά του αφηρημένου εξπρεσιονισμού: αυθόρμητη έκφραση του καλλιτέχνη, μεγάλα μεγέθη πινάκων, σύνθεση «over-all» (τοποθετούνται και συμβαίνουν όλα μαζί ταυτόχρονα επάνω στον πίνακα), η πράξη της τοποθέτησης του χρώματος στο μουσαμά είναι που έχει την πρωταρχική σημασία, τα αισθήματα δεν απεικονίζονται αλλά «διαδραματίζονται» επάνω στον καμβά με τη βοήθεια των

χρωμάτων.

- Γνωριμία με τις δύο κύριες τάσεις του αφηρημένου εξπρεσιονισμού:

1. Η «**Δυναμική Ζωγραφική**». Οι ζωγράφοι αυτής της τάσης εξερεύνησαν διάφορους τρόπους χειρισμού του πινέλου και της υφής του χρώματος.

Κύριοι εκπρόσωποι οι **Jackson Pollock**, De Kooning, Kline

2. Η τάση του «**Χρωματικού Πεδίου**». Οι καλλιτέχνες εξερεύνησαν την έκφραση συμβόλων ή εικόνων μέσα από μεγάλες ενιαίες χρωματικές επιφάνειες. Κύριοι εκπρόσωποι οι Rothko, Newman, Reinhardt, Motherwell,

Still.

Αναζητήσαμε στις εικόνες google διάφορα παραδείγματα έργων αφηρημένου εξπρεσιονισμού και των δύο τάσεων και συζητήσαμε για αυτά.

- **Dripping: Η τεχνική του σταξίματος και εφαρμογές**

Μάθαμε ότι ο Πόλοκ είχε επινοήσει μια δική του τεχνική για να ζωγραφίζει, την τεχνική του σταξίματος (dripping) και θελήσαμε να τη δοκιμάσουμε κι εμείς. Βάλαμε τέμπερα σε άδεια μπουκάλια προϊόντων με κατάλληλο στόμιο και χρησιμοποιήσαμε χοντρό χαρτόνι για τους πίνακές μας. Αφήσαμε ελεύθερη τη φαντασία μας, στάξαμε μπογιές σε διάφορα χρώματα σε όλη την επιφάνεια του χαρτονιού μας και δημιουργήσαμε τους δικούς μας πίνακες.

- Διακοσμούμε το φύλλο εργασίας με το όνομα του Τζάκσον Πόλοκ που είχαμε κάνει σε προηγούμενη δραστηριότητα με την τεχνική φυσήματος σταγόνων τέμπερας με καλαμάκι.

- "**Μια μέρα από τη ζωή του Τζάκσον Πόλοκ**": Αφού είχαμε γνωρίσει το ζωγράφο και είχαμε συζητήσει για τη ζωή του και για το έργο του, η νηπιαγωγός έθεσε ένα ερώτημα: ξέραμε το έργο του Πόλοκ, ξέραμε λίγα πράγματα για τη ζωή του (για παράδειγμα ότι ζούσε μαζί με τη γυναίκα του, επίσης ζωγράφο)... πώς όμως να περνούσε τη μέρα του ο Τζάκσον Πόλοκ; Τι να έκανε;

Τα παιδιά είχαν πολλές ιδέες και ο καθένας είπε τη δική του. Η νηπιαγωγός τις κατέγραψε επακριβώς και έπειτα η ομάδα συνεργάστηκε, κράτησε τις ιδέες που ήθελε και τις έβαλε στη σωστή τους σειρά. (Η νηπιαγωγός βοήθησε στην εξέλιξη της ιστορίας, κάνοντας κατάλληλες ερωτήσεις).

Ενώνοντας τις ιδέες της με τη σειρά, η ομάδα δημιούργησε μια μικρή ιστοριούλα.

Τα παιδιά έπειτα από συζήτηση της έδωσαν τον τίτλο "Μια μέρα από τη ζωή του Τζάκσον Πόλοκ". Η ιστορία ήταν η παρακάτω:

Μια μέρα από τη ζωή του Τζάκσον Πόλοκ

Είναι Κυριακή.

Ο κύριος Τζάκσον Πόλοκ είναι στο σπίτι του. Είναι μαζί με τη γυναίκα του και ζωγραφίζει στο δωμάτιό του. Ζωγραφίζει στο πάτωμα και κάνει πιτσιλιές, άσπρες, μαύρες και γκρι και καφέ. Ο πίνακάς του είναι πολύ μεγάλος. Η γυναίκα του ζωγραφίζει ένα πίνακα δικό της.

Ο Τζάκσον Πόλοκ κάθεται για να κάνει διάλειμμα γιατί κουράστηκε. Η γυναίκα του τού έφερε παστίσιο και έφαγε. Ήπια και νερό.

Μετά πήγε στον πίνακά του και τον έβλεπε. Ζωγράφησε και τον τελείωσε. Η γυναίκα του τελείωσε κι αυτή τη ζωγραφιά της και πήγανε βόλτα στη θάλασσα.

Αφού η ιστορία ολοκληρώθηκε, η νηπιαγωγός την έγραψε στον υπολογιστή, την τύπωσε και έπειτα τα παιδιά την εικονογράφησαν (κρατώντας έτσι το κάθε παιδί το δικό του αντίτυπο της ιστορίας στο φάκελο εργασιών του).

- **Η Beebot συναντά τον Τζάκσον Πόλοκ:** Η Beebot έχει μάθημα ζωγραφικής με τον Τζάκσον Πόλοκ! Τη βοηθάμε να πάει να συναντήσει το ζωγράφο στο σπίτι του, αποφεύγοντας όλα τα εμπόδια που υπάρχουν στο δρόμο της.

(Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Ανθρωπογενές Περιβάλλον, Ρομποτική, Δημιουργία & Έκφραση: Εικαστικά, Δραματοποίηση, Μουσική)

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο που μας βοήθησαν στο μάθημα και μας έδωσαν ιδέες:

► *Αφηρημένος εξπρεσιονισμός:*

<https://www.artmag.gr/art-history/art-history/item/586-abstractexpressionism>

► *Έργα αφηρημένου εξπρεσιονισμού - εικόνες google*

► *Kindergarten Jackson Pollock Paintings:*

<http://marysartspot.blogspot.com/2012/02/kindergarten-jackson-pollock-paintings.html>

► *Τζάκσον Πόλοκ:* <http://cantfirmuvirts.blogspot.com/2014/01/jackson-pollock.html>

Βιβλιογραφία:

ΔΕΠΠΣ – Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Emmerling L. (2005). Πόλοκ (Τζάκσον Πόλοκ, 1912-1956). Αθήνα: Εκδόσεις Taschen/Γνώση.

Φτιάξ' το με τέχνη. Απίθανες εικαστικές εφαρμογές μέσα από αληθινά αριστουργήματα (2011). Αθήνα: Πατάκης. (Μτφρ. Πιπίνη Α.)

Γ. Επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος:

Τόπος επίσκεψης:

Δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν κατά την επίσκεψη:

Αξιολόγηση της επίσκεψης – Θα την προτεινάτε σε άλλα σχολεία;

Δ. Φορείς, υπηρεσίες, σύλλογοι, φυσικά πρόσωπα κ.λ.π. με τους οποίους συνεργαστήκατε για την υλοποίηση του προγράμματος:

Φορείς/Πρόσωπα:

1. 3^ο ΠΕΚΕΣ Κ. Μακεδονίας, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ60 - Νηπιαγωγών κα. Λαζαρίδου Ισαΐα
2. ΔΠΕ Πιερίας, Υπεύθυνη Σχολικών Δραστηριοτήτων κα. Αμανατίδου Μαργαρίτα

Είδος Συνεργασίας: Ενημερωτική – Καθοδηγητική - Υποστηρικτική

Αξιολόγηση συνεργασίας: Επικοινωνιακή, άριστη

Ε. Τελική παρουσίαση του προγράμματος

1. Αναλυτική δημοσίευση της όλης πορείας του Προγράμματος και του συνόλου των δραστηριοτήτων στο ιστολόγιο του σχολείου → <http://blogs.sch.gr/nipplatamon>
2. Ενημερωτική συνάντηση με τους γονείς/κηδεμόνες, τέλη Μαρτίου του 2023. Παρουσίαση της πορείας του Προγράμματος και των αποτελεσμάτων του – Έκθεση εικαστικών έργων και σχετικών με το Πρόγραμμα εργασιών των

συμμετεχόντων/ουσών μαθητών/τριών, στο χώρο του Νηπιαγωγείου.

Στ. Αξιολόγηση του προγράμματος

Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος κάναμε συχνά συζητήσεις στην παρεούλα, αξιολογώντας την πορεία μας και επανεξετάζοντας όσα είχαμε κάνει και μάθει (ανατροφοδότηση).

Η νηπιαγωγός επίσης αξιολογούσε συνεχώς τον τρόπο και την πορεία της διδασκαλίας καθώς και τα αποτελέσματά της (Οι μαθητές είχαν κατανοήσει τις έννοιες; Υπήρχαν απορίες; Τα αποτελέσματα της διδασκαλίας και των δραστηριοτήτων κρίνονταν ικανοποιητικά; Είχαν άμεση σχέση με τους αρχικούς στόχους που είχαν τεθεί;) και προχωρούσε στις ανάλογες προσαρμογές ή/και βελτιώσεις.

Στο τέλος του προγράμματος δόθηκαν στα παιδιά α) ερωτηματολόγια αξιολόγησης του Προγράμματος και β) αυτοαξιολόγησης, με σκοπό να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των παιδιών σχετικά με το πρόγραμμα και το αν έμειναν ικανοποιημένα από τον εαυτό τους, από τη νηπιαγωγό και από τις δραστηριότητες που έγιναν στην τάξη.

Επισυνάπτονται (ενδεικτικά) κάποια από τα ερωτηματολόγια στο Παράρτημα Φωτογραφιών.

Αποτελέσματα αξιολόγησης:

Από την αρχή τα παιδιά εκδήλωσαν έντονο ενδιαφέρον, περιέργεια και ενθουσιασμό για το πρόγραμμα. Συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις δραστηριότητες - ακόμη και στις πιο απαιτητικές - με αμείωτο ενδιαφέρον, χωρίς να παραπονεθούν, να αρνηθούν ή να δείξουν σημάδια κούρασης. Μάλιστα κάποιες φορές ζήτησαν να κάνουν ξανά την ίδια εργασία (για παράδειγμα, όταν εργαζόμασταν πάνω στην τεχνική σταξίματος του Πόλοκ).

Όταν το Πρόγραμμα ολοκληρώθηκε, κάποια παιδιά έδειξαν σημάδια απογοήτευσης - ήθελαν να προχωρήσουμε και να γνωρίσουμε κι άλλους ζωγράφους, πέρα από τους πέντε που είχαμε ήδη συζητήσει ότι θα μάθουμε.

Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, τα παιδιά ανέπτυξαν το αίσθημα της

ευθύνης, έμαθαν να παίρνουν πρωτοβουλίες και να ψάχνουν στο διαδίκτυο (στον υπολογιστή της τάξης) για πληροφορίες.

Έμαθαν επίσης να επικοινωνούν μεταξύ τους αλλά και με τη νηπιαγωγό, να δουλεύουν σε ομάδες, να συνεργάζονται και να αλληλοβοηθούνται, συμπληρώνοντας κάποιες φορές το ένα την εργασία του άλλου. Έμαθαν να μοιράζονται τα υλικά, να συντονίζουν τις κινήσεις τους και καλλιέργησαν τη λεπτή τους κινητικότητα.

Παράλληλα, εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους, έμαθαν και κατανόησαν ορολογίες της τέχνης και βελτίωσαν τον προφορικό τους λόγο. Είχαν τη δυνατότητα να διερευνήσουν, να υποθέσουν, να συμπεράνουν, να επιχειρηματολογήσουν, να φανταστούν και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη. Δημιούργησαν μικρά κείμενα (ιστορίες).

Στις ελεύθερες δραστηριότητες, δημιουργούσαν αυθόρμητα με το οικοδομικό υλικό «πίνακες» των ζωγράφων (π.χ. ένα κάστρο όπως του Κλέε).

Οι δραστηριότητες που έγιναν ήταν και ατομικές και ομαδικές. Κάποιες φορές εργαστήκαμε σε μία ομάδα και άλλες φορές σε δυο ομάδες. Σε όλη την πορεία της διδασκαλίας η νηπιαγωγός και τα παιδιά συνεργάστηκαν άψογα μεταξύ τους. Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων η νηπιαγωγός είχε κυρίως υποστηρικτικό/υποβοηθητικό ρόλο και λιγότερο καθοδηγητικό, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις δημιούργησε και η ίδια το δικό της έργο μαζί με τα παιδιά, συμμετέχοντας έτσι στη δραστηριότητα ως μέλος της ομάδας.

Με τις δραστηριότητες που έγιναν προσπαθήσαμε να καλύψουμε όλα τα γνωστικά πεδία: Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Μελέτη Περιβάλλοντος, Δημιουργία και Έκφραση. Τα παιδιά εκφράστηκαν με διάφορους τρόπους, ένιωσαν τη χαρά της δημιουργίας και αγάπησαν τη ζωγραφική ως τέχνη.

Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος δόθηκαν κάποια έτοιμα φύλλα εργασίας, στις περισσότερες περιπτώσεις όμως τα παιδιά εργάστηκαν ελεύθερα και με βάση τη φαντασία τους. Στις ομαδικές δραστηριότητες συζητούσαν και αποφάσιζαν από κοινού για τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας.

Οι γονείς είχαν ενημερωθεί για το Πρόγραμμα, μπορούσαν να παρακολουθούν την πορεία μας (μέσω συζητήσεων, εκθέσεων των έργων σε εμφανή σημεία της τάξης και μέσω της τελικής σχετικής ανάρτησης που κάναμε στο ιστολόγιο του σχολείου μας), θαύμαζαν τα έργα που δημιουργούσαν τα παιδιά τους και αισθάνονταν περήφανοι για όσα μάθαιναν.

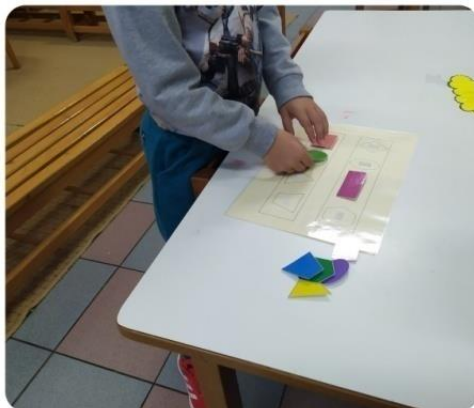
Κατά τη διάρκεια του προγράμματος διαπιστώσαμε πως τα παιδιά σημείωσαν πρόοδο, τόσο στις δεξιότητές τους, όσο και στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους (κοινωνική προσαρμογή – συναισθηματική προσαρμογή).

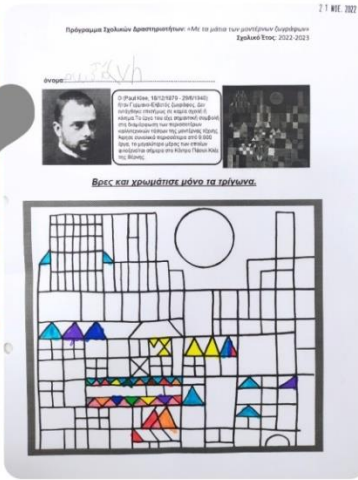
Μας έκανε εντύπωση πως τα παιδιά, ακόμη και τα μικρότερα, θυμούνταν σωστά τα ονοματεπώνυμα και των πέντε ζωγράφων που μάθαμε, μπορούσαν να ξεχωρίσουν από ένα σημείο και έπειτα ποιοι πίνακες ήταν αφηρημένοι και ποιοι συγκεκριμένοι και να αναγνωρίσουν/ονομάσουν τις τεχνικές που είχαν ήδη μάθει (π.χ. τεχνική σταξίματος, πουαντιγισμός, ζωγραφική με σχήματα).

Z. Ενδεικτικές Φωτογραφίες ή Βίντεο από την υλοποίηση του προγράμματος:

1^{ος} Μήνας (Νοέμβριος): Πάουλ Κλέε

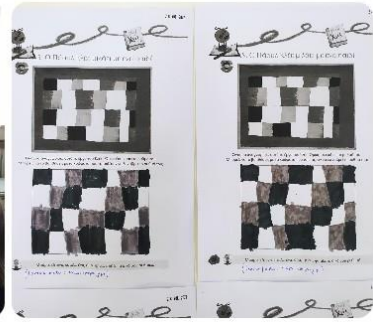

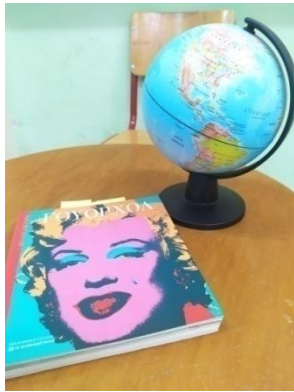

(Εμπνευσμένο από τη Σχολή Μπαουχάους όπου δίδαξε ο Πάουλ Κλέε και τις αρχές της: 1) Απλότητα 2) Γεωμετρικές φόρμες 3) Χρώμα 4) Φαντασία & Δημιουργικότητα)

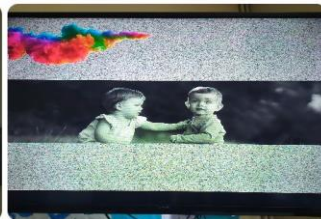
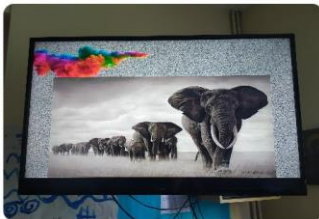
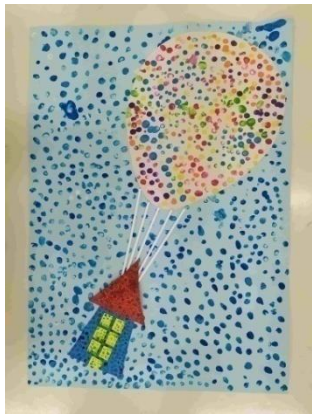
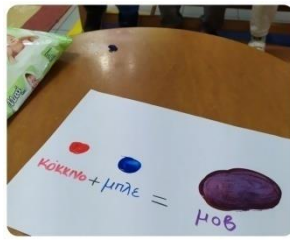

2^{ος} Μήνας (Δεκέμβριος): Άντι Γουόρχολ

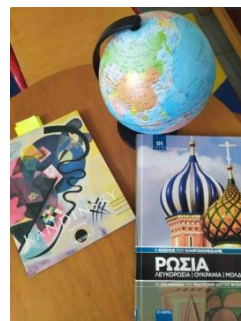

3^{ος} Μήνας (Ιανουάριος): Ζωρζ Σερά

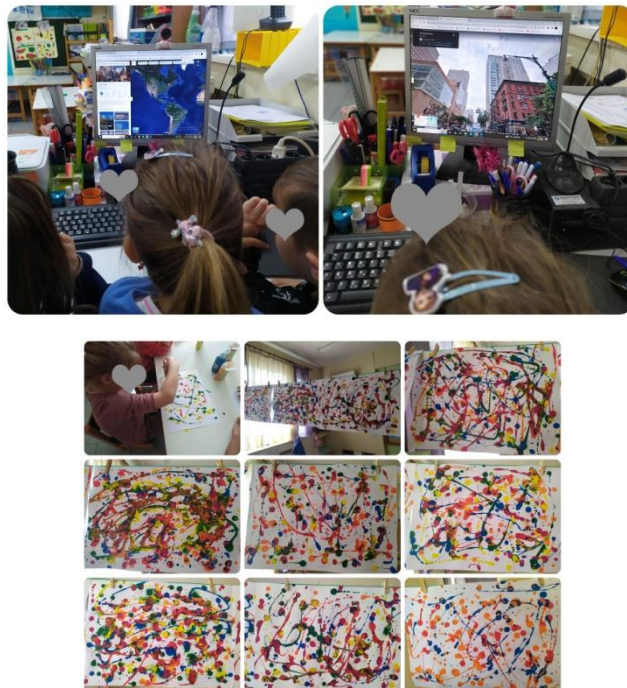
4^{ος} Μήνας (Φεβρουάριος): Βασίλι Καντίνσκι

5^{ος} Μήνας (Μάρτιος): Τζάκσον Πόλοκ

Μια μέρα από τη ζωή του Τζέκσον Πόλακ

Είνα Κιρσνί,
 Ο κίρκος Τζέκσον Πόλακ είναι στο σπίτι του. Είναι μαζί με τη γυναίκα του και διασκεδάζει στο δωμάτιο του. Διασκεδάζει στο πάτωμα και κάνει ποππάκι, όμορφα, μαϊνές και γρά και καθέ. Ο κίρκος του είναι πολύ μεγάλος. Η γυναίκα του διασκεδάζει ένα κίρκος δού το.

Ο Τζέκσον Πόλακ κλέβεται να να κάνει διαδέρματα γιατί κουράστηκε. Η γυναίκα του πού έφερε παπίτσια και έφαγε. Ήνα και γρά.

Μετά πήγε στον κίρκος του και τον έβαλε. Διασκεδάζει και τον τελείωσε. Η γυναίκα του τελείωσε κι αυτή τη διασκεδάζει και πήγαε βόλτα στα βάλκισσα για να καλυμάρωσσει.

(Συνταραχτή υπαρκτά του σάφισαν κι μωδάκι: Ρυβάν, Ελάν, Ναστα, Κλάα, Μάρκο, Ετα, Πιστάλ Μόν-α, 9/2/2023)

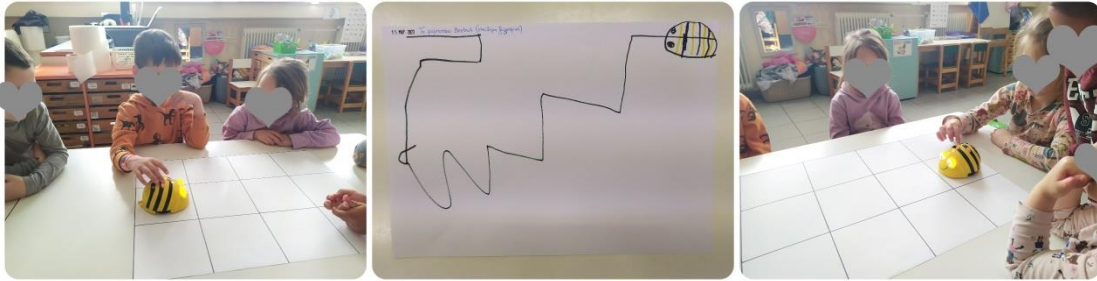
Μια μέρα από τη ζωή του Τζέκσον Πόλακ

Είνα Κιρσνί,
 Ο κίρκος Τζέκσον Πόλακ είναι στο σπίτι του. Είναι μαζί με τη γυναίκα του και διασκεδάζει στο δωμάτιο του. Διασκεδάζει στο πάτωμα και κάνει ποππάκι, όμορφα, μαϊνές και γρά και καθέ. Ο κίρκος του είναι πολύ μεγάλος. Η γυναίκα του διασκεδάζει ένα κίρκος δού το.

Ο Τζέκσον Πόλακ κλέβεται να να κάνει διαδέρματα γιατί κουράστηκε. Η γυναίκα του πού έφερε παπίτσια και έφαγε. Ήνα και γρά.

Μετά πήγε στον κίρκος του και τον έβαλε. Διασκεδάζει και τον τελείωσε. Η γυναίκα του τελείωσε κι αυτή τη διασκεδάζει και πήγαε βόλτα στα βάλκισσα για να καλυμάρωσσει.

(Συνταραχτή υπαρκτά του σάφισαν κι μωδάκι: Ρυβάν, Ελάν, Ναστα, Κλάα, Μάρκο, Ετα, Πιστάλ Μόν-α, 9/2/2023)

Ενδεικτικά ερωτηματολόγια Αξιολόγησης του Προγράμματος & Περιγραφικής Αυτοαξιολόγησης μαθητών/τριών

Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων Πολιτιστικών Θεμάτων
Τίτλος: Με τα μάτια των μοντέρνων ζωγράφων
Σχολικό Έτος: 2022-2023

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑ

ΟΝΟΜΑ: Ρουζάκη

1. Σου άρεσαν οι δραστηριότητες που κάναμε για να γνωρίσουμε τους ζωγράφους;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ναι! Πιο πολύ με άρεσε ο ζωγράφος Ζαχί Σίρα.

2. Πιστεύεις ότι μάθαμε λίγα ή πολλά πράγματα γι' αυτούς;

3. Καταλάβαινες όσα είχε να σου πει η ηγηγυγός σου στο μάθημα;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Από όλες τις εργασίες που κάναμε ποια/ποιας σου άρεσαν περισσότερο;

Η εργασία με το αεροπλάνο φρεσκοχρωματιστό

5. Μετά από όλα τα μαθήματα που κάναμε, αγάπησες τη ζωγραφική;

ΝΑΙ ΟΧΙ

6. Θα ήθελες να γνωρίσεις με αυτό τον τρόπο και άλλους ζωγράφους;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων Πολιτιστικών Θεμάτων
Τίτλος: Με τα μάτια των μοντέρνων ζωγράφων
Σχολικό Έτος: 2022-2023

ΦΥΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑ

ΟΝΟΜΑ: Ρουζάκη

Κύκλωσε αυτό που αισθάνεσαι

1. Συνεργάστηκες με τα άλλα παιδιά στις δραστηριότητες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Συνεργάστηκες με τη ηγηγυγός σου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

3. Συμμετείχες στην ομάδα και είπες την άποψή σου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Άκουσες προσεκτικά τις απόψεις των άλλων παιδιών;

ΝΑΙ ΟΧΙ

5. Δυσκολεύτηκες στις δραστηριότητες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

6. Αισθάνεσαι ευχαριστημένος/η από όσα κατάφερες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων Πολιτιστικών Θεμάτων
Τίτλος: Με τα μάτια των μοντέρνων ζωγράφων
Σχολικό Έτος: 2022-2023

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑ

ΟΝΟΜΑ: Μ.Φ.Φ. Ν.Σ.Π.Ο.

1. Σου άρεσαν οι δραστηριότητες που κάναμε για να γνωρίσουμε τους ζωγράφους;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ναι! Μου άρεσε ο Πάουλ Κλέε

2. Πιστεύεις ότι μάθαμε λίγα ή πολλά πράγματα γι' αυτούς;

3. Καταλάβαινες όσα είχε να σου πει η ηγηγυγός σου στο μάθημα;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Από όλες τις εργασίες που κάναμε ποια/ποιας σου άρεσαν περισσότερο;

Με έφεραν με τις ζωλίες (Ζαχί Σίρα) και με τις επιταλίες (Τζακ Ποντρεζ)

5. Μετά από όλα τα μαθήματα που κάναμε, αγάπησες τη ζωγραφική;

ΝΑΙ ΟΧΙ

6. Θα ήθελες να γνωρίσεις με αυτό τον τρόπο και άλλους ζωγράφους;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων Πολιτιστικών Θεμάτων
Τίτλος: Με τα μάτια των μοντέρνων ζωγράφων
Σχολικό Έτος: 2022-2023

ΦΥΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑ

ΟΝΟΜΑ: Μ.Φ.Φ. Ν.Σ.Π.Ο.

Κύκλωσε αυτό που αισθάνεσαι

1. Συνεργάστηκες με τα άλλα παιδιά στις δραστηριότητες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Συνεργάστηκες με τη ηγηγυγός σου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

3. Συμμετείχες στην ομάδα και είπες την άποψή σου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Άκουσες προσεκτικά τις απόψεις των άλλων παιδιών;

ΝΑΙ ΟΧΙ

5. Δυσκολεύτηκες στις δραστηριότητες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

6. Αισθάνεσαι ευχαριστημένος/η από όσα κατάφερες;

ΝΑΙ ΟΧΙ